

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

Llegir el teatre

L'EMPERADRIU DEL PARAL·LEL
de Lluïsa Cunillé

ROSSEND LLURBA, *Història del Paral·lel. Memòries d'un home del carrer*, ed. A. ARRIBAS. Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya / Comanegra / Ajuntament de Barcelona, 2017.

(Publicat originalment en castellà a *El liberal*, 2 abril 1936)

«EL TRIOMF DEL MUSIC-HALL»

A molts els semblarà paradoxal aquest títol amb què inicio la meva secció «Barcelona que canta», que la direcció d'aquesta pàgina d'*El Liberal* acull a les seves columnes, i que em proposo que aparegui de tant en tant amb l'objectiu d'assabentar els meus possibles lectors de tot el que tingui a veure, de més a prop o més lluny, amb el moment actual barceloní pel que fa a l'art de la cançó i el cuplet.

No obstant això, em complau insistir que l'espectacle del music-hall, a la nostra ciutat, mai havia aconseguit la preponderància que està assolint. Però cal tenir en compte que no entenc únicament per espectacle de music-hall aquelles eternes desfilades de cançoneres i dansaires que

s'exhibeixen a les ínfimes tarimes de *variétés* —on la majoria de vegades el menys important és la feina de l'«artista»—, sinó qualsevol espectacle teatral realitzat preferentment a partir de la cançó i el ball —com ho són els programes d'Eldorado, les revistes del Còmic i de l'Olympia, els esquetxos que diverses companyies representen a les seves gires per Catalunya i, en definitiva, qualsevol espectacle de conjunt en el qual la veritable nota artística sigui la cançó i el cuplet, tant si són interpretats davant d'un cortinatge de domàs per una sola cantatriu, o bé en conjunt entre el guirigall de les transformacions d'una *revue*, o davant la meravellosa esplendidesa de llum i colors d'un espectacle *féérique* —tal com s'han passat a anomenar ara les funcions que en bon castellà es denominarien «mágicas» o «de hechicería».

Si tenim en compte, doncs, aquest precedent, el triomf del music-hall a l'actualitat és una cosa que no deixa lloc a dubtes. I amb ell, naturalment, el triomf de la cançó —castellana o catalana, és igual, però sempre de music-hall. És a dir, popular: la que tothom s'aprèn de memòria i la canta després a casa seva, i s'escolta als carrers, a les oficines, als tallers i, en definitiva, a tot arreu on existeixi

una ànima que vibri a l'uníson del batec ciutadà. Qui no ha taral·lejat alguna vegada, per groller i obtús que sigui, el «Serranillo» de Raquel Meller, el «Diego Montes» de Mercè Serós, «Les Caramelles» de Pilar Alonso? I, en aquest moment, qui no se sent atret per les notes alegres i altament populars d'«El Parc de Montjuïc», que tots els dies llança al públic, des de l'escenari d'Eldorado, la gentilíssima Mary Isaura?

És ben cert que la cançó és l'ànima d'un poble. Ja n'hi ha una que ho diu. Però, a més a més, constitueix l'alegria d'una ciutat i és, al mateix temps, el sentiment d'una raça. Ai, dels llavis on no hi ha florit mai una cançó! Es canta per estimar, per odiar, per recordar. Al ritme d'una cançó, s'han derrocat tiranies; amb els acords d'una marxa, s'han llançat els soldats a la batalla; amb l'eco vibrant d'unes coples, festegen molts enamorats les seves amades; i amb el dolç murmuri d'un cant, s'endormisquen els nens als bressols. I és que la cançó ho és tot: rebel·lia, entusiasme, nostàlgia i amor. Què més necessita la cançó per merèixer ser exaltada?

Per això el music-hall ha triomfat i triomfarà sempre. Perquè a banda de tots els altres matisos —algunes

vegades secundaris— que s'hi presenten, ostenta com a colofó gloriós el de ser l'indret on es presenta i es llança la cançó a les multituds. La música de les seves tonades, ja ho diu la cançó:

Neix la música als teatres,
es passeja pels carrers,
es fica dintre les cases
i d'allà ja no en surt més!

Ja no surt d'allà i, quan es taral·leja, va sempre acompanyada de la nostàlgia del record. Les notes d'una cançó ens rememoren temps feliços de la infància, èpoques d'amors i esdeveniments diversos de la nostra vida, en el transcurs de la qual sempre ens acompanyà una melodia que la repetició constant del poble féu popular; i el seu record ja no s'aparta de la nostra ment mentre vivim.

Qui em llegeixi, doncs, cal que s'adoni que el triomf del music-hall és un fet evident, perquè els teatres no havien acollit mai com fins ara tants artistes lírics dedicats exclusivament a l'expansió del cant en tots els seus matisos i manifestacions. Ni la sarsuela, ni el drama i la comèdia, ni el cinema mateix, a pesar de la preponderància

de què gaudeix, hi poden competir ni assoleixen el que estan aconseguint les *revues*; algunes de les quals —la majoria— arribaren a centenars de representacions gràcies a l'esplendidesa amb què foren presentades i a la seva visualitat, evidentment, però també gràcies a la seva música i, en especial, als cuplets i cançons de diferents índoles que en farceixen els quadres i que sense cap mena de dubte constitueixen el seu millor encant, ja que són l'única cosa que salta de l'escenari i s'escampa pels carrers de la ciutat, s'introdueix a les llars i va omplint pobles i llogarets amb l'encís de la música, de les seves lletretes —de vegades jocundes, de vegades sentimentals; però sempre populars i curulles d'un noble encant d'humanitat.

Alegrem-nos, doncs, del triomf del music-hall i fem vots perquè perduri en benefici de l'art, de l'alegria i dels sentiments populars —que, com va dir Ricardo de la Vega:

¡También la gente del pueblo
tiene su corazoncito!